

NORGES HØYESTERETT

Den 17. mars 2017 avsa Høyesterett dom i

HR-2017-568-A, (sak nr. 2016/2152), straffesak, anke over dom,

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Jogeir Nogva)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Bergsjø**: Saken gjelder forståelsen av straffeloven 1902 § 132 a om trusler mv. mot aktør i rettsvesenet. Spørsmålet er hva som ligger i at trusselen må være fremsatt "overfor" aktøren.
- (2) A ble 4. juni 2015 tiltalt for overtredelse av straffeloven 1902 § 132 a fjerde ledd første straffalternativ jf. første ledd bokstav a og b jf. andre ledd (post I), § 227 første straffalternativ (post II), § 162 b første ledd jf. fjerde ledd (post III) og legemiddeloven § 31 andre ledd jf. § 24 a første ledd (post IV). Under post I er grunnlaget beskrevet slik:

"Onsdag 25. februar 2015 ca. kl. 16.00 i Vik fengsel, i forbindelse med forkynnelse av en siktelse signert av politiadvokat B, uttalte han ovenfor fengselsbetjent C at 'eg skal drepe ho når eg kommer ut'. Ved sine handlinger gjengjeldte han Bs arbeid med straffesaken.

I samme tidsrom som siktelsen ble forkynt, var politiadvokat B aktor i straffesak mot ham som ennå ikke var avsluttet. Hans trussel var egnet til å få B til å foreta eller unnlate en handling i forbindelse med straffesaken."
- (3) Tiltalen for trusler i post II bygger på at A forholdt seg som beskrevet i post I, og at trusselen var egnet til å fremkalle alvorlig frykt hos politiadvokaten.

- (4) Sogn tingrett avsa dom i saken 12. februar 2016. Tingretten fant ikke grunnlag for å dømme A for overtredelse av straffeloven 1902 § 132 a første ledd *bokstav a*. Forholdet i post III ble videre nedsubsumert, mens A for øvrig ble dømt etter tiltalen. Domsslutningen lyder slik:

"A, fødd 00.00.1987, blir dømt for brot på straffelova av 1902 § 132a første ledd bokstav b), jf. andre ledd, jf. fjerde ledd første straffalternativ, straffelova § 227 første straffalternativ og to brot på legemiddelova § 31 andre ledd, jf. § 24a første ledd til fengsel i 120 – hundreogtjue – dagar, jf. straffelova § 63 første ledd og § 62 andre ledd."

- (5) A anket til Gulating lagmannsrett. Lagretten svarte ja på hovedspørsmål 1, som dekket både bokstav a og b i straffeloven 1902 § 132 a første ledd. Lagmannsretten la lagrettens kjennelse til grunn og avsa 29. september 2016 dom med slik domsslutning:

"1. A, født 00.00.87, frifinnes for tiltalens post III.

2. A, født 00.00..87, dømmes for overtredelse av straffeloven § 132 a, fjerde ledd første straffalternativ jf. første ledd bokstav a og b jf. annet ledd, straffeloven § 227 første straffalternativ og legemiddeloven § 31 annet ledd jf. § 24 a til en straff av fengsel i 120 – etthundredeogtyve – dager.

Straffeloven § 62 første ledd og § 63 annet ledd får anvendelse.

Straffen utmåles som særskilt straff, jf. straffeloven § 64 første ledd og Gulating lagmannsretts dom av 17. juni 2016."

- (6) A har anket til Høyesterett over domfellelsen under tiltalens post I. Anken gjelder lagmannsrettens tolkning av straffeloven 1902 § 132 a.
- (7) *Jeg er kommet til at anken fører frem.*
- (8) A er som nevnt domfelt i henhold til tiltalen post I for overtredelse av straffeloven 1902 § 132 a. Truslene ble fremsatt før ikrafttredelsen av straffeloven 2005. Paragraf 132 a er videreført i straffeloven 2005 § 157, likevel slik at strafferammen er økt til fengsel inntil 6 år. Det var derfor riktig av lagmannsretten å vurdere forholdet etter den gamle loven, jf. straffeloven 2005 § 3.
- (9) Før jeg går nærmere inn på lagmannsrettens tolkning av straffeloven 1902 § 132 a, finner jeg det hensiktsmessig å referere *saksforholdet* slik det er beskrevet i straffutmålingspremissene:

"I tilknytning til at det ble holdt hovedforhandling ved Sogn tingrett i den saken som er avgjort ved Gulating lagmannsretts dom av 17. juni 2016, utferdiget politiadvokat B en siktelse mot tiltalte for overtredelse av legemiddeloven § 31, jf. § 24 a. Da tiltalte fikk denne siktelsen forkynt av fengselsbetjent C på sin celle i Vik fengsel uttalte han at 'eg skal drepe ho når eg kommer ut'. C noterte ned det tiltalte sa og rapporterte det videre. Politiadvokat B ble kjent med hva tiltalte hadde sagt i forbindelse med neste oppstart av rettsmøtet i den pågående hovedforhandling. Hun har for lagmannsretten forklart at hun ble redd og følte stort ubehag både på egne, men også familiens vegne som følge av tiltaltes uttalelse. Hensett til hva tiltalte tidligere er domfelt for, og til den pågående sak hvor B førte aktoratet, er det høyst forståelig at hun ble redd."

- (10) Her fremgår det at trusselen ble uttalt til en fengselsbetjent, mens den var rettet mot en politiadvokat. Politiadvokaten ble kjent med trusselen i ettertid ved at fengselsbetjenten rapporterte hendelsen videre. Forsvareren har med utgangspunkt i dette hendelsesforløpet

og rettsbelæringen anført at lagretten har bygd på en uriktig forståelse av forsettskravet i § 132 a. Han har gjort gjeldende at det i rettsbelæringen ble gitt uttrykk for at kravet til forsett var oppfylt dersom tiltalte holdt det for sannsynlig at fengselsbetjenten hørte trusselen. For domfellelse kreves imidlertid etter hans syn at trusselen når frem til aktøren i rettsvesenet, og at forsettet dekker også denne omstendigheten.

- (11) Jeg ser først på det *objektive gjerningsinnholdet* i § 132 a. Her presiserer jeg at jeg har for øye situasjonen i foreliggende sak, hvor en trussel fremsettes muntlig gjennom en budbringer. I HR–2016–1015–A vurderte Høyesterett straffutmålingen i en sak om trusler i videoer som var lagt ut på YouTube. Når trusler på denne måten gjøres allment tilgjengelig, kan andre hensyn tenkes å slå inn. Disse problemstillingene finner jeg ikke grunn til å gå inn på slik denne saken ligger an.

- (12) Det er naturlig å ta utgangspunkt i ordlyden i § 132 a. Første ledd lyder:

"For motarbeiding av rettsvesenet straffes den som ved vold, trusler, skadeverk eller annen rettsstridig atferd overfor en aktør i rettsvesenet eller noen av hans nærmeste
a) opptrer slik at det er egnet til å påvirke aktøren til å foreta eller unnlate en handling, et arbeid eller en tjeneste i forbindelse med en straffesak eller en sivil sak, eller
b) gjengjelder en handling, et arbeid eller en tjeneste som aktøren har utført i forbindelse med en straffesak eller en sivil sak."

- (13) Bestemmelsen rammer altså rettsstridig atferd – i dette tilfellet en trussel – "overfor en aktør i rettsvesenet". En naturlig forståelse av ordlyden tilsier at det i en situasjon som denne ikke foreligger en fullbyrdet overtredelse før trusselen når frem til aktøren. Hvis den ikke når frem, er det ikke naturlig å si at den er fremsatt "overfor" en aktør i rettsvesenet. Ordlyden gir derimot ingen holdepunkter for at trusselen også må settes frem *direkte* overfor denne aktøren. En slik forståelse måtte i tilfelle bygge på en innskrenkende tolkning, som jeg ikke kan se at det er grunnlag for.
- (14) Sammenhengen mellom de enkelte elementer i bestemmelsen tilsier også at en trussel fremsatt muntlig gjennom en "budbringer", må nå frem til aktøren for at det skal foreligge en fullbyrdet forbrytelse. Etter første ledd bokstav a og b er det et vilkår for straff at den rettsstridige atferden enten er egnet til å påvirke aktøren til å foreta eller unnlate en handling, eller at den innebærer en gjengjeldelse. En trussel kan vanskelig være egnet til å påvirke aktøren hvis han eller hun ikke får kunnskap om den. Det er etter mitt syn også noe kunstig å snakke om en gjengjeldelse overfor en person som ikke har fått trusselen formidlet til seg.
- (15) Jeg finner også veiledning i praksis knyttet til straffeloven 1902 § 227 om trusler. I Rt. 1984 side 1197 var trusler mot en fraseparert ektemann fremsatt i brev til riksadvokaten og i telefon til riksadvokatfullmektigen. Høyesterett kom til at det var riktig å domfelle etter § 227. Førstvoterende la blant annet vekt på at det etter ordlyden ikke er en "betingelse for å kunne straffelle at truselen er fremsatt overfor den som det straffbare foretagende det trues med, skal gå ut over". Motsetningsvis er det grunn til å ta ordlyden på alvor når det i § 132 a uttrykkelig står at trusselen må være fremsatt "overfor" aktøren i rettsvesenet.
- (16) I forlengelsen av dette legger jeg til at et sentralt skille mellom de to bestemmelsene ligger nettopp her: Som førstvoterende fremhever i Rt. 1984 side 1197, er § 227 et

faredelikt hvor trusselen er skapt allerede ved fremsettelsen. Til sammenligning er det overordnede formålet med § 132 a å beskytte den offentlige interesse i at aktører i rettssaker ikke blir utsatt for påvirkning eller gjengjeldelse, se Rt. 2007 side 439 avsnitt 20. Skillet mellom bestemmelsene ville i noen grad blitt visket ut dersom det etter § 132 a ikke skulle være et vilkår for straff at trusselen nådde frem i et tilfelle som dette.

- (17) På denne bakgrunn finner jeg det lite tvilsomt at det i disse "budbringersituasjonene" er et vilkår for domfellelse at trusselen når frem til aktøren i rettsvesenet. Skjer ikke det, kan det i høyden bli aktuelt med straff for forsøk.
- (18) Når *skyldkravet* i et straffebud er forsett, må forsettet som et utgangspunkt omfatte alle de momenter som gjør handlingen til et lovbrudd, se Andenæs, Alminnelig strafferett, 6. utgave ved Rieber-Mohn og Sæther, 2016 side 228 og Matningsdal, Straffeloven, Alminnelige bestemmelser – kommentarutgave, 2015 side 199. Dette såkalte dekningsprinsippet er nå lovfestet i straffeloven 2005 § 22. Jeg har nettopp konstatert at det er et vilkår for domfellelse etter § 132 a, at trusselen når frem til aktøren i rettsvesenet. Forsettet må derfor omfatte også denne omstendigheten.
- (19) Med utgangspunkt i disse generelle betraktningene går jeg over til konkret å vurdere *lagmannsrettens lovtolkning*. Siden lagretten ikke begrunner sin avgjørelse, må lovanvendelsen vurderes på bakgrunn av hva som går frem av rettsbelæringen, spørsmålsskriftet til lagretten og lagmannsrettens premisser ved straffutmålingen, jf. blant annet Rt. 2009 side 750 avsnitt 80.
- (20) Rettsbelæringen er ikke protokollert. Forsvareren har imidlertid i støtteskrivet til Høyesterett uttalt følgende om innholdet i rettsbelæringen:
- "Under rettsbelæringen knyttet til hovedspørsmål 1 til lagretten ga administrator uttrykk for at forsettet var oppfylt om tiltalte holdt det for sannsynlig at fengselsbetjenten hørte trusselen, mens lagretten skulle svare nei om han 'snakket for seg selv'."**
- (21) Møtende aktor i Høyesterett har bekreftet at dette er en riktig gjengivelse av rettsbelæringen på dette punktet. Vurderingen av lagrettens lovtolkning må dermed kunne ta utgangspunkt i det som er uttalt her. Påtalemyndigheten har i påtegningsarket til Høyesterett gjort gjeldende at rettsbelæringen var langt mer omfattende enn det siterte, men jeg kan ikke se at det stiller saken i et annet lys.
- (22) I rettsbelæringen gis det uttrykk for at forsettskravet er oppfylt hvis tiltalte holdt det for sannsynlig at "fengselsbetjenten hørte trusselen". Det oppstilles ikke noe krav om at han også holdt det for sannsynlig at trusselen nådde frem til politiadvokaten. På bakgrunn av min redegjørelse for forståelsen av § 132 a kan jeg vanskelig se det annerledes enn at rettsbelæringen på dette punktet bygger på en uriktig lovtolkning. Verken spørsmålet til lagretten eller straffutmålingspremissene peker i en annen retning, og konklusjonen må bli at lagretten har bygd på feil lovforståelse ved domfellelsen under post I i tiltalen.
- (23) For Høyesterett er det reist spørsmål om domfellelse for *grovt uaktsom* motarbeidelse av rettsvesenet, jf. § 132 a femte ledd. Slik jeg ser det, er ikke de nødvendige forutsetninger til stede for å avsi slik dom, jf. straffeprosessloven § 345 andre ledd. Lagmannsrettens dom blir dermed å oppheve for så vidt gjelder domfellelsen for overtredelse av straffeloven 1902 § 132 a.

- (24) Etter dette må det fastsettes *ny straff for de forhold hvor domfellelsen blir stående*, jf. straffeprosessloven § 348 andre ledd. De straffbare forholdene er begått før Gulating lagmannsretts dom 17. juni 2016, hvor A ble dømt til fengsel i 4 år og 6 måneder, hvorav 6 måneder betinget, for overtredelse av blant annet straffeloven 1902 § 219. Straffeloven 1902 § 64 må gis anvendelse, og jeg finner det naturlig å avsi særskilt dom for de forhold som pådømmes nå, jf. også §§ 62 og 63.
- (25) A er dømt for drapstrusler mot politiadvokat B ved å ha sagt "eg skal drepe ho når eg kommer ut" til fengselsbetjenten, jf. straffeloven 1902 § 227. I tillegg er han dømt for å ha brukt et dopingmiddel som inneholdt det anabole-androgene steroidet metandienon, jf. legemiddeloven § 31 andre ledd jf. § 24 a første ledd, noe som isolert er et bøteforhold.
- (26) Jeg ser trusselen mot politiadvokaten som alvorlig. I Rt. 2008 side 401 avsnitt 11 uttaler førstvoterende at "15 til 30 dager fengsel er et utgangspunkt ved alvorlige trusler, men at det, avhengig av de konkrete omstendigheter, kan være aktuelt både med strengere eller mildere straff". Etter mitt syn kan straffen for de forholdene som pådømmes nå, passende settes til fengsel i 21 dager.
- (27) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Lagmannsrettens dom oppheves for så vidt gjelder domfellelsen for overtredelse av straffeloven 1902 § 132 a.
2. For de forhold som er rettskraftig avgjort ved lagmannsrettens dom, settes straffen til fengsel i 21 – tjueen – dager som særskilt straff, jf. straffeloven 1902 § 64.

- (28) Dommer **Arntzen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (29) Dommer **Ringnes:** Likeså.
- (30) Dommer **Bårdsen:** Likeså.
- (31) Dommer **Tønder:** Likeså.
- (32) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Lagmannsrettens dom oppheves for så vidt gjelder domfellelsen for overtredelse av straffeloven 1902 § 132 a.
2. For de forhold som er rettskraftig avgjort ved lagmannsrettens dom, settes straffen til fengsel i 21 – tjueen – dager som særskilt straff, jf. straffeloven 1902 § 64.

Riktig utskrift bekreftes: